

ΡΟΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ο Λ. ΑΝΔΡΕΓΕΒ ΚΑΙ ΟΙ ΧΑΡΕΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ —
«GAUDEAMUS»

Ὁ συγγραφέας πού μέ τό στόμα τοῦ ἥρωά του Σάββα λέγει, πῶς «φριχτότερο πράγμα ἀπό τόν ἀνθρώπινο βίον δέν ὑπάρχει στόν κόσμον», πού, στόν «Ἀνθρώπινο βίον» του, καταράστηκε τό Θεό, τό Διάβολο καί τήν Τίχη ἢ τή Ζωή, ξάφνου μᾶς κηρύχνει τίς χαρές πού ἔχει ὁ βίος μας. Τί ἀντίφαση! ἔχει τό δικαίωμα νά πεῖ ὁ καθένας, λέγει ὁ βραβύς κριτικός Κ. Ἀραμπάζιν. «Ὅλοι ὡς τώρα θεωρούσαμε τό συγγραφέα τῶν «Ἐφτά κρεμασμένων», πῶς ἀντιπροσώπεδο στή Ρούσικη φιλολογία τό πεσεμισμό, γιατί» εἶταν ὁ μουσοφάλης τῶν φρικῶν καί τῆς τρέλλας τοῦ ἀνθρώπινου βίου καί τίποτα τό παρηγορητικό δέν πρόβλεπε.

Ἡ φιλολογική του δράση σκοπὸ εἶχε νά σκορπίσει τίς πρόληψεις καί νά ξεσκαπάσει τό βρόδορο πού κυλούμαστε, νά μᾶς δείξει ἐλοζώντανη τήν ψευτιά πού μᾶς κυρίεψε καί στό τέλος νά σᾶς ἀποδείξει πῶς καμιὰ βραβύ ἐννοια δέν ἔχει ἡ ζωὴ μας. Τό δυνατό του πνεῦμα, τρέχοντας ὀρμητικά, ἔσπανε ὅλα τὰ εἰδωλα καί τὰ ἰδανικά τῆς ἀνθρωπότητος πού τοῦ τύχαιναν στό δρόμο. Μά χρειάζότανε κ' ἓνα σταμάτημα.

Ὁ Ἀνδρέγεβ ζητοῦσε νάβρει, τί ἐννοια ἔχει ἡ ζωὴ μας καί δέν τήν ἔβρισκε. Δέν ἔβλεπε καμιὰ ἀντικειμενική σημασία τοῦ βίου μας. Καί πήρε τό δρόμο τοῦ ὑποκειμενισμοῦ.

Ἡ ἰδέα, πού παρηγορεῖ τοὺς ἥρωες τοῦ Τσέχωβ, πῶς οἱ κατοπινῆς γεννεῆς θά ἐφτυχήσουν, δὲ παρηγορεῖ καί τόν Ἀνδρέγεβ. Ὁ Νιτσιεμισμός τότε τραβοῦσε πολύ, γιατί συγγενέδει μ' ἀφτόνε. Ὁ περήφανος Ἵπεράνθρωπος, ὁ νικητής ὄλων τῶν προλήψεων, τῶν φόδων, μαγνήτισε τήν φαντασία του. Μά δέν μπόρεσε νά συμφωνήσει πέρα ὡς πέρα μ' ἀφτόνα. Ἐπίστοκρατικό ἰδανικό τοῦ Ἵπεράνθρωπου, νά πνίξει τό κάθε ἀδύνατο πού τοῦ τύχαινε: μπροστά, δέν τᾶρεσε καθόλου. Ὁ Ἀνδρέγεβ εἶναι: Ρώσος καί ρώσος ὡς τὰ κόκκαλα, ὥστε τοῦ εἶναι ἀδύνατο, στήν κρίσιμη ἀφτή ἐποχὴ πού περνᾷ ὁ ρώσικος λαός, στήν ἐποχὴ ἀφτή τῆς πάλης μεταξὺ Ἰσχυροῦ καί Ἀδύνατου, νά παραδεχτεῖ τίς ἀριστοκρατικοαυτοκρατικές ἰδέες τοῦ Ζαρατούστρα.

Οἱ ἀδύνατοι, οἱ φτωχοί, οἱ ἀπροστάτεροι κ' οἱ γυμνοί, τότε πήρανε μέ τό μέρος τους, γιατί ἡ συνειδήσή του δέν τοῦ ἐπέτρεπε νά κάνει ἀλλοιῶς.

Καί ἀφτό ἴσια ἴσια μᾶς τό δείχνει στό δράμα του «Ὁ Σάββας» καί στά «Ἄστρα» του.

Ὡς ἀτομικιστής, ὁ Ἀνδρέγεβ, ζητάτε νάβρει δι-

καιολογία τῆς ζωῆς στό μυστικισμό, πράγμα πού μᾶς τό λέει στό προτελευταίο του δράμα, στό «Ἀνάθεμα!»

Μά κ' ἐδῶ δὲ στάθηκε ἰάει παρακάτω. Σκαλίξει νάβρει τή δικαιολογία τῆς ζωῆς στά φιλοσοφικά καί θρησκευτικά συστήματα, μᾶ τοῦ κάκου. Τίποτα. Σκέφτεται λοιπόν: «Δέν εἶναι καλύτερα νά σταθῶ στήν ἀπάντησι πού μοῦ δίνει ἡ φύσις;»

Τότες ἀκόμα πού ἔγραφε στό περιοδικό «Γαχυδρομείο» μέ τό ψευτόνομα Διέτις-Λίντα, ἔγραφε μιὰ φορὰ: «Δὲ θά νικήσῃ οὔτε ἡ ἀλήθεια, οὔτε ἡ ψευτιά. Ἢθ νικήσῃ, κείνο πού θάναί: σύφωνα μέ τή φύσις, μέ τή ζωὴ, κείνο πού δυναμώνει τίς ρίζες τῆς καί τῆ δικαιολογεί. Ἢθ νικήσῃ ἡ φυσικὴ ζωὴ, πού πολλοὶ προσπαθοῦνε τοῦ κάκου, νά τή σταματήσουν. Μήπως δέν εἶναι φρονιμώτερο νά ζεῖ κανεὶς ἐπαινώντας τή ζωὴ, παρὰ νά ζεῖ ὑβρίζοντάς τήν;»

Νά, λοιπόν, μιὰ ξομολόγησι τοῦ Ἀνδρέγεβ.

Νά, δυὸ λόγια του, πού μᾶς λένε πῶς ἀγαπᾷ τή ζωὴ. «Ὅποιος στόν «Ἀνθρώπινο βίον» του, βρίζει τή ζωὴ, ἔτσι ὅπως τὴ βρίζει ὁ ἀνθρωπος, κείνος ἴσια ἴσια ἀγαπᾷ τή ζωὴ καί θέλει νά ζήσει.

Τὴν ἀγάπη του πρὸς τή ζωὴ, μᾶς τήν δείχνει καί στό ἔργο του «Μιὰ φορὰ κ' ἔναν καιρό», ἔπου ἓνας ἥρωας του παλαιόντας λέγει: «Δὲ λυποῦμαι γιατί πεθαίνω, μόνο λυποῦμαι γιατί ἀφίνω τόν ἥλιο τό θελάμπρο, τήν ἐλόγλουκτα μυροδιά τῶν λουλουδιῶν, τὴ μυρισμένη ἀνοιξή . . .»

Τὸ ἴδιο πράγμα βλέπομε καί στά δηγγήματά του: «Ἡ γιορτή», «Τὴν ἀνοιξή», «Στόν ποταμό», «Στό κατώγι» κτλ.

Κ' ἔτσι λοιπόν παρ' ἔλο τό πεπαισμένο τοῦ ὁ Ἀνδρέγεβ πάντα ἀγαποῦσε τίς χαρές καί τίς ἀπόλαψεις πού ἔχει ἡ ζωὴ, μᾶ ἡ ζωὴ ἡ ἀγαθή, ἡ δίκαια, ἡ ἀπόνηρη, ἡ εὐθυμη καί ἡρεμη ζωὴ.

Στό τελευταίο του δράμα «Gaudiamus», σᾶς ἐξυμνεῖ καί πάλε τή ζωὴ στήν πρώτη τῆς ἀνθήσις. «Ὁραία, λέγει, εἶναι ἡ ζωὴ καί δὲ γυροῦνε πίσω οἱ ἀπόλαψές τῆς. Ὁφελήθητε, ἐνόσω εἶστε νέοι! Ἢθ περάσουν τὰ νιάτα σας, θάρροδον τὰ γερατικά, τὰδύνατα, τὰχαρα, τὰ καταραμένα γερατικά!» Οἱ ἥρωες τοῦ δραμάτου, κάποιοι φοιτητές, ζοῦνε μέ πολύ «στενῆς χαρές» δηλ. τρώνε, πίνουν καί μελόικα μελετοῦνε λίγο, ἐρωτεύονται . . .

Μά γιατί ἄραγε ρωτᾷ πάλε ὁ Κ. Ἀραμπάζιν) νά ὠφελήθομε τή ζωὴ μόνο στά νιάτα μας;

Γιατί τᾶχατες τὰ γερατικά νάναί ἄχαρα; Γιατί τὴν ἀπόλαψή νά τὴ συνδενοῦμε μόνο μέ τὴ φυσικὴ ἰκανότη τοῦ ὀργανισμοῦ μας; Τὰ νιάτα ἔχουν τίς χαρές τους, μᾶ ἔχουν καί τὰ βάσανά τους. Ἐχουν

καὶ τίς λύπες τους! Γιὰ νὰ χαίρεται κανεὶς τὴ ζωὴ
δὲ θὰ πεῖ πῶς πρέπει νᾶναι νέος, νὰ πίνει, νὰ
γλεντάει, νὰ ἐρωτεύεται καὶ νὰ τὸν ἐρωτεύθουνται.
Ὅχι. Οἱ χαρὲς τοῦ βίου εἶναι διάφορες καὶ τίς γέ-
θουνται ἔχι μόνοι οἱ νέοι, ἀλλὰ κι οἱ γέροι, καὶ γέ-
ροι τοῦ Ζεῦ π. γ.

Ἐδῶ ἴσια ἴσια σκοντάφτει ὁ Ἀνδρέγεβ στὸ δρᾶ-
μα τοῦ «*Gaudeamus*.»

Τὸ εὐχάριστο εἶναι ἕμως πρὸς ὕστερα ἀπὸ τὸ νε-
κρόσαιο πεσιμισμό του, ὕστερ' ἀπὸ τὴ μεγάλη του
κατσούφα μπροστὰ στὴ ζωὴ, ζῆπυησε μέσα του τὸ
αἶσθημα πρὸς εἶταν τόσος κλειρὸ ἠκαμμένο σὲ κάποια
πολύ βαρῆ γωνιὰ τῆς ψυχῆς του καὶ ἤγχήσανε και-
νούργιες χορδὲς στὴν ψυχὴ του βγάζοντας μιὰ εὐλό-
γλυκία μελωδία κ' ἐξυμνώντας τὴν ἀγάπη τοῦ Ἀν-
δρέγεβ πρὸς τὴ ζωὴ

Ἄς ἐφακῆσθουμε, νὰ μὴ πεθάνουν ποτέσ οἱ χορ-
δὲς ἀφτέσ γιὰ νὰ μὴ σταματήσῃ ἡ γλυκία μελω-
δία

Πόλη

ΝΙΚΟΣ ΚΑΣΤΡΙΝΟΣ

“ΨΑΛΤΗΡΙ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ,”

Στὸν ἀδερφέ μου τὸ νεαρό
γιὰ ἕνα του ἔργο μαλλιάρη,
πρὸς ὅσ τὰ τῶρα ἡ κριτικὴ
δὲν τὸ πρόσεξ' ἢ κακῆ!

Γιώργο, τὸ μαλλιάρη σου τὸ «ψαλτήρι»
μοῦ φάνηκε ὡς εἶδος κοιμητήρι,
πρὸς ξόδαφες, τζόγια μου, τόσους κόπους,
νὰ θάψῃς μέσα ζωντανούς ἀθρώπους,
ἀνάκατα κι ἀδαίκριτα—πρὸς Μπάκο!—
τέτοιον τρανὸ μπαζάλη τὸ Μαμάκο
μὲ κάποιο Φλαμαριώνη ἀστρονόμο
— δὲν ἔχεις μὰ τὸ καί, πίστη καὶ νόμο! —
κ' ἐκεῖ τὸν ξικονιστὸ Πάτερ-Χριστόφορο
μέσα στὸ πολυάντροιο σου τὰπλόχοφο
μακρὴ πλατὴ τὸν ἔστρωσες ὁμάδι
μὲ κάποιον μυτογιατρὸ Φωτιάδη
καὶ τὸ σημαντικὸ τὸν Τσιτσινώπουλο
μ' ἕνα μαγκουροφόρον Ταγκόπουλο
καὶ τέλος, ποιητὴ μου ἀγκαλομήτη,
ζηλόνωντας τὴ δύξα τοῦ Χιμίτη
ἔθιαφες μέσα καὶ τὰδέρφια σου ὅλα
δίχως κἄνε νὰ τοὺς ταγίσῃς φρόλα
Μπρὸς σου δὲν ἤβρε χιρὴ μηδ' ὁ Παλαμάς
μόνε τὸν ἔθιαφες κι ἀφτὸν μαζί μ' ἡμᾶς
καὶ σὺ παπὰς ὁμοῦ καὶ γκαζοτενεκὲς
διαβάξῃς πίνου ἀπ' τὰ κεφάλια μας ἐφκέσ.
Ὅμως πάλι, πούσ ξέρει, βρὲ Γιωργούλια;
μπορεῖ καὶ νὰ σ' τὴ λέω ἀφτὰ ἀπὸ ζούλια.

Μερίνα (τῆς Τουρκιάς)

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΣΤΑ ΜΑΘΗΤΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Ἀδέρφια

Αὐτέσ τίς ἡμέρες πάλι σᾶς κάνανε καὶ φρυά-
ξατε, ἐξ αἰτίας ἑνὸς φιλολογικοῦ μνημέσου πρὸς
ἐπόθησεν ἡ καρδιά κι ὁ νοῦς μας ν' ἀφιερῶσῃ στὸ
ἔργο τοῦ Ἀγικισμένου δηγηματογράφου μας Πικ-
παδιαμάντη. Ὁ Θεὸς νὰ τὸν συχωρέσῃ.

Οἱ στενοκέφαλοι σοφολογιώτατοι, οἱ δεκαρλό-
γοι πρὸς σφέρο τους εἶναι νὰ εἴστε αἰώνια σκιάδοι
τῆς ἀμάθειας καὶ ἀγραμματοσύνης τους γιὰ νὰ
μποροῦνε πρὸς εὐκολα νὰ περνᾶνε γιὰ σοφοὶ ἀναμεσό
σας καὶ νὰ ἐμπορεῖονται ὅσ μικρομπακάληδες ὅτι
διαβάξῃτε βιβλίον γιὰ ἐφημερίδα, τὴν τροφὴ τῆς
ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ σας ἐγράψανε κατεδατὰ ἀλά-
καιρα γεμάτα μ' ἕνα σωρὸ νοήματα πρὸς δὲν κα-
λοκαταλάβατε γιὰτὶ κι ἐκεῖνοι πρὸς τὰ γράψανε
καταλαβαίνουνε λιγώτερο τὸ τί γράφουνε Ἄρθρα
χωρὶς ἀρχὴ καὶ τέλος, λόγια κούφια καὶ χιλίεσ
φορέσ εἰπωμένα. Τὸ μόνο πρὸς ὅσ ξεκαθαρίσατε εἶνα
βριστέσ καὶ λόγια πρόστυχα πρὸς βγαίνουνε ἀπὸ
στόμα ἀνθρώπων πρὸς δὲν ἔχουνε οὔτε συνείδηση
τοῦ ἑαυτοῦ τους οὔτε ἀνατροφή. Ἐκεινῶν συνεί-
δησὴ τους οἱ δεκάρες καὶ νοῦς τους καὶ λογισμέσ
τους πρὸς νὰ μὴν ἀνοιῶσῃτε τὴ γύμνια καὶ ξε-
ραῖλα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ τους πρὸς οἱ Ἐαυτέ!
τους φαντάζουνα ὑπερπλοῦσια μὰ καὶ εἶναι γε-
μάτα ἀπὸ αἰσθησῃ, λόγια καὶ νοήματα τοῦ ἄγερ.

Σᾶς εἶπανε πῶς εἴμαστε Μαλλιάρη καὶ πῶς
γυρέδουμε νὰ καταστρέψουμε τὴ γλώσσα μας· ἂν
πιάσῃτε καὶ παραβάλετε ὅσα κἄθε μέρα γράφουνε
μὲ τὰ αἰσθήματα καὶ τὴ γλώσσα μας θὰ δεῖτε πῶς
Μαλλιάρη εἶναι αὐτοὶ καὶ καταστρέφουνε καὶ τὰ
αἰσθήματά μας καὶ τὴ γλώσσα μας.

Σοφοὶ καὶ πολυξεραμένοι ἔτσι ὅπως τὸς φαίνε-
ται πῶς εἶναι, ἀρνιούναται κἄθε γνώμη πατροπαρά-
δοτὴ μας καὶ πρῶτα ἀπὸ ὅλα τὴ γλώσσα μας, τὴ
γλώσσα τῆς μητέρας, τῆς γυναίκας, τοῦ παιδιοῦ
μας, τὴ γλώσσα πρὸς λέμε τὰ λόγια τῆς ἀγάπης,
τῆς λύπης, τοῦ πόνου, τῆς ἀπελπισίας, τοῦ θυμοῦ,
τῆς ὀργῆς, τῆς κατάρας. Αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἔτσι ἀδιάν-
τροποι ὅπως εἶναι στὴν καθημερινὴ ζωὴ, σὲ ὅλεσ
τίς ἀνάγκες τους ψυχικὲς γιὰ σωματικὲς μεταχει-
ρίζουνα τὴ γλώσσα πρὸς καταρῶνται καὶ νὰ εἴστε
βέβαιον πῶς καὶ τὴν ὕστερνὴ πνοή τους σ' αὐτὴ τὴ
γλώσσα μας θὰ παραδώσουνε.

Ἐμεῖσ πρὸς σᾶς λένε πῶς θέλουμε τὸ κακό σας
εἴμαστε ἀδέρφια σας, πρὸς δὲν μπορέσανε νὰ μᾶς
πλανέψουνε οἱ ψευτοσοφίεσ τους, πρὸς ἀγαποῦμε κι